

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 330 sahifa,
22-may, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshanoy Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
A. S. Umarov	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
Эргашев Серожиддин Султонмuroдович, Маматов Ислombек Ильесович	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
To'ychiyeva Mahfuza Umarmukulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
Elmirzayeva Maftuna Dasmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
Yuldasheva Dilorm Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dिल्фуза Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriya bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlar.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarning dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboyevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	

PEDAGOGIK QADRIYATLAR ASOSIDA O'QUVCHILARNI TARBIYALASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Xoligova Inobatxon Bo'ri qizi

Farg'ona davlat universiteti 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi pedagogik qadriyatlarning o'quvchi shaxsi rivojiga ta'sirini aniqlash hamda ularni ta'lim-tarbiya jarayoniga samarali integratsiya qilish mexanizmlarini ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda aksiologik, kompetensiyaviy va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida pedagogik kuzatish, suhbat, anketa, tajriba-sinov hamda statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Natijalarga ko'ra, pedagogik qadriyatlarga asoslangan ta'lim jarayoni o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy sifatleri, ijtimoiy faolligi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil ekanligi aniqlandi. Shuningdek, pedagogik qadriyatlarni shakllantirishning konseptual modeli ishlab chiqildi. Xulosa sifatida pedagogik qadriyatlar asosida tashkil etilgan tarbiyaviy faoliyat o'quvchilarni barkamol shaxs sifatida shakllantirishning samarali vositasi ekanligi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: pedagogik qadriyatlar, tarbiya, aksiologik yondashuv, o'quvchi shaxsi, ma'naviy tarbiya, kompetensiya, pedagogik mexanizm, qadriyatlar tizimi, shaxs rivoji, innovatsion ta'lim, tarbiyaviy faoliyat, milliy qadriyatlar.

Abstract: This article provides a scientific and pedagogical analysis of the issues related to improving the mechanisms of educating students based on pedagogical values. The purpose of the study is to determine the influence of pedagogical values on student personality development and to develop mechanisms for their effective integration into the educational process. The research employed axiological, competency-based, and learner-centered approaches, as well as methods such as pedagogical observation, interviews, questionnaires, experimental work, and statistical analysis. The findings revealed that the educational process based on pedagogical values significantly contributes to the development of students' moral qualities, social activity, and independent thinking skills. In addition, a conceptual model for the formation of pedagogical values was developed. It was concluded that educational activities organized on the basis of pedagogical values are an effective means of shaping a harmoniously developed personality.

Key words: pedagogical values, education, axiological approach, student personality, moral education, competence, pedagogical mechanism, value system, personality development, innovative education, educational activity, national values.

Аннотация: В данной статье научно-педагогически проанализированы вопросы совершенствования механизмов воспитания учащихся на основе педагогических ценностей. Цель исследования заключается в определении влияния педагогических ценностей на развитие личности учащегося и разработке механизмов их эффективной интеграции в образовательный процесс. В исследовании использованы аксиологический, компетентностный и личностно-ориентированный подходы, а также методы педагогического наблюдения, анкетирования, беседы, экспериментальной работы и статистического анализа. Результаты показали, что образовательный процесс, основанный на педагогических ценностях, способствует развитию духовно-нравственных качеств, социальной активности и самостоятельного мышления учащихся. Также разработана концептуальная модель формирования педагогических ценностей. Сделан вывод о том, что воспитательная деятельность, основанная на педагогических ценностях, является эффективным средством формирования гармонично развитой личности.

Ключевые слова: педагогические ценности, воспитание, аксиологический подход, личность учащегося, духовное воспитание, компетенция, педагогический механизм, система ценностей, развитие личности, инновационное образование, воспитательная деятельность, национальные ценности.

KIRISH

Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari sharoitida yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash masalasi ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy pedagogika fanida ta'limning asosiy maqsadi nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni ijtimoiy faol, ma'naviy yetuk va mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida shakllantirishdan iboratdir. Shu jihatdan pedagogik qadriyatlar tarbiya

jarayonining metodologik va mazmuniy asosini tashkil etadi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari ham yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalashni muhim strategik vazifa sifatida belgilab bermoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni hamda "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunda ta'limning insonparvarlik, uzluksizlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslanishi alohida ta'kidlangan.

Shu bilan birga, pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarining nazariy asoslari va amaliy texnologiyalarini takomillashtirishga oid tadqiqotlar yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Mazkur holat ushbu mavzuning ilmiy dolzarbligini belgilaydi. Tadqiqotning maqsadi pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirishning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik qadriyatlar masalasi aksiologiya, pedagogika va psixologiya fanlari doirasida keng o'rganilgan. Xususan, V. Vindelband, G. Rikkert, M. Sheler kabi olimlar qadriyatlarni falsafiy kategoriya sifatida tahlil qilgan bo'lsalar, A.V. Mudrik, V.P. Tugarinov, N.E. Chuvatova pedagogik qadriyatlarning shaxs rivojidadagi o'rnini asoslab berganlar.

O'zbekistonlik olimlardan B.X. Xodjayev pedagogik aksiologiya masalalarini tadqiq etib, qadriyatlarning ta'lim-tarbiya mazmunini belgilovchi omil ekanligini qayd etadi. Shuningdek, milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi masalalari I.A. Karimov asarlarida ham chuqur yoritilgan.

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarining samaradorligini aniqlashga qaratilgan bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Jumladan, pedagogik kuzatish metodi orqali ta'lim jarayonida o'quvchilarning qadriyatlarga munosabati, ijtimoiy faolligi va xulq-atvoridagi o'zgarishlar muntazam tahlil qilindi. Suhbat va intervyu metodlari yordamida talabalarning pedagogik qadriyatlar haqidagi tasavvurlari, ularning tarbiyaviy jarayondagi o'rni va ahamiyatiga doir fikrlari o'rganildi. Shuningdek, anketa so'rovlari asosida respondentlarning qadriyatlarga oid qarashlari hamda pedagogik faoliyatga bo'lgan munosabati aniqlashtirildi.

Tadqiqot davomida tajriba-sinov ishlari tashkil etilib, pedagogik qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan innovatsion yondashuv va texnologiyalarning samaradorligi amaliy jihatdan sinovdan o'tkazildi. Olingan natijalar statistik tahlil metodlari asosida qayta ishlanib, tajriba va nazorat guruhlarini ko'rsatkichlari o'zaro qiyoslandi. Shu bilan birga, qiyosiy-pedagogik tahlil yordamida mavjud ilmiy qarashlar va amaliy tajribalar o'rganilib, pedagogik qadriyatlarning tarbiyaviy imkoniyatlari tahlil qilindi.

Tadqiqot obyekti sifatida Farg'ona davlat universitetining pedagogika yo'nalishida tahsil olayotgan jami 134 nafar talaba jalb etildi.

Tadqiqot jarayonida pedagogik qadriyatlarni shakllantirishning interaktiv metodlari, trening mashg'ulotlari, munozaralar, reflektiv texnologiyalar hamda hamkorlikka asoslangan ta'lim usullaridan samarali foydalanildi. Bu esa talabalarning mustaqil fikrlash, ijtimoiy faollik va ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida pedagogik qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy faoliyatning o'quvchi shaxsi rivojiga ta'siri kompleks ravishda o'rganildi. O'tkazilgan tajriba-sinov ishlari natijalari pedagogik qadriyatlarga asoslangan yondashuv o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy sifatleri, ijtimoiy faolligi hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi. Xususan, tajriba yakunida talabalar orasida ijtimoiy faollik darajasi 28 foizga, mustaqil fikrlash ko'nikmalari 31 foizga, jamoada ishlash kompetensiyasi 26 foizga hamda milliy qadriyatlarga hurmat ko'rsatkichi 34 foizga oshgani aniqlandi.

Tadqiqot davomida pedagogik qadriyatlarni shakllantirishning konseptual modeli ishlab chiqildi. Mazkur model motivatsion, kognitiv, faoliyat va reflektiv-baholash komponentlaridan iborat bo'lib, o'quvchilarning qadriyatlarga nisbatan ongli munosabatini shakllantirishga yo'naltirildi. Motivatsion komponent o'quvchilarda qadriyatlarga ehtiyoj va qiziqishni rivojlantirishga xizmat qilgan bo'lsa, kognitiv komponent ular haqidagi bilim va tasavvurlarni boyitishga qaratildi. Faoliyat komponenti orqali talabalarning amaliy faoliyatdagi ishtiroki kuchaytirildi, reflektiv-baholash komponenti esa o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini berdi.

Mazkur model asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarda pedagogik qadriyatlarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish, ularning ijtimoiy mas'uliyati va ma'naviy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qildi. Natijalar tahlili pedagogik qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy texnologiyalar o'quvchilarning ma'naviy kamoloti va ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari pedagogik qadriyatlar o'quvchilarni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashning muhim metodologik asosi ekanligini tasdiqladi. Pedagogik qadriyatlarni ta'lim-tarbiya jarayoniga tizimli ravishda integratsiya qilish o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishi, mustaqil fikrlashi, ijtimoiy faolligi hamda kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Tadqiqot davomida pedagogik qadriyatlarning nazariy mohiyati aniqlashtirildi, qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari tizimlashtirildi hamda pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalashning konseptual modeli ishlab chiqildi. Shuningdek, ishlab chiqilgan modelning samaradorligi tajriba-sinov ishlari orqali amaliy jihatdan isbotlandi.

Olingan natijalar pedagogik qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy faoliyat zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi ekanligini ko'rsatdi. Shu bois pedagogik qadriyatlarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish, interaktiv va reflektiv texnologiyalar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etish hamda yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalarni amaliyotga tatbiq etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Мудрик А.В. Социализация человека: учеб. пособие для студентов высш. учеб. зав. – М.: Академия, 2006. – С. 304.
2. Xodjayev B.X. Pedagogik aksiologiya. – T.: Fan va texnologiya, 2012. – B. 168.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008. – B. 176.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi". – T., 2019.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T., 2020.
6. Chuvatova N.E. Pedagogical Values in Modern Education // Pedagogika журналы. – 2021. – № 3. – Б. 45–52.
7. Mamysheva Z.Z. Formation of Value Orientations in Students. – Moscow: Prosveshenie, 2019. – P. 126.
8. Maksimenko O.O. Humanistic Values in Educational Process // Educational Studies. – 2020. – № 4. – P. 67–74.
9. Tugarinov V.P. О ценностях жизни и культуры. – Ленинград: Наука, 1960. – С. 156.
10. Rokeach M. The Nature of Human Values. – New York: Free Press, 1973. – P. 438.
11. UNESCO Education Report 2030. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. – P. 112.
12. OECD Future of Education and Skills 2030. – Paris: OECD Publishing, 2019. – P. 98.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.